ТВОРЧАСЦЬ

Брава, італьяна!

Яе вялікасць МУЗЫКА НАРОДНАЯ

КАРЭСПАНДЭНТЫ «НС» ПАБЫВАЛІ НА МІЖНАРОДНЫМ ФЕСТЫВАЛІ НАРОДНАЙ МУЗЫКІ «ЗВІНЯЦЬ ЦЫМБАЛЫ І ГАРМОНІК» У ПАСТАВАХ

Г. ШПАКОЎСКАЯ,
фота М. ШМЕРЛІНГА, «НС».

ГОСЦІ

Расію прадстаўляў народны ансамбль народнай музыкі «Іграй, ражок!» з Обнінска. У сябе дома гэта вельмі вядомы калектыў. Ён удзельнічаў у розных конкурсах і фестывалях, не раз узнагароджаны. У 1996 годзе «Іграй, ражок!» стаў лаўрэатам «Славянскага базару ў Віцебску».

З Польшчы ў Паставы прыязджалі два гурты нашых супляменнікаў: «Маланка» (Бельск) і «Прымакі» (Беласток). Яны спявалі і гаварылі на чысцюткай беларускай мове.

«Будзьма!» — так аптымістычна завецца ансамбль народнай музыкі Нацыянальнага універсітэта культуры і мастацтва Украіны. Найлепшая яго аздоба — галасістыя салісткі. Як добра ні спявалі нашы землякі ці прадстаўніцы іншых краёў, а дочкі ўкраінскага стэпу былі па-за канкурэнцыяй.

— Хахлушак не перапяеш, — захоплена прыцмокнуў вясёлы пастаўскі дзядок, які сядзеў побач са мною на гала-канцэрце.

«Знаўцу» раз-пораз торгала за рукаў жонка: ці пара ўжо дамоў? Яе таксама можна было зразумець. Трохгадзінная праграма, каля сарака ўдзельнікаў — калектыуных, індывідуальных, дарослых і дзіцячых. Той-сёй бісіраваў. А «нябесная канцылярыя» па-свойму паспагадала фестывалю. Дажджу не было, затое — спякотна. Мабыць, таму не паспявалі сыйсці са сцэны адны артысты, як за спінамі іх ужо чакалі наступныя. А вядучыя не аб'яўлялі назвы нумароў. Шкада. Паспрабуй дагадайся, што заліхвацкая мелодыя завецца дзедавай полькай «Свінні ў рэпе» альбо «Уха-ха», а яшчэ «Гусясюся» ці «Агульніца»...

— Музычны ансамбль муніцыпалітэта Сант'Арэста, правінцыя Рыма! — сказаў вядучы, і дзесяткі са два смуглатварых сіньёраў у капелюшах, вельмі падобных на нашы, беларускія, грымнулі на духавых інструментах нешта дужа ўрачыстае. Падалося, што сяджу не ў перапоўненым пастаўскім «амфітэатры», як модна стала называць падобныя канцэртныя пляцоўкі, а ў антычным Калізеі.

— Мусіць, гімн? — пытаюся ў калегі-фотакора. Міхась Шмерлінг, наш рэдакцыйны Каруза і муж выкладчыцы музвучылішча, аўтарытэтна папраўляе: марш з оперы Вердзі «Набука».

Рымляне скончылі іграць — і да гледачоў паляцелі іх капелюшы, на памяць.

За фестывальныя дні апенінскія госці паспелі засвоіць шмат беларускіх слоў: на здароўе, сябры, дзякуй. Апошняе гучала найчасцей. На ўсіх, дарэчы, мовах і асабліва пры развітанні, калі прадстаўнікі дэлегацый падыходзілі да старшыні Пастаўскага райвыканкама Ванды Януковіч.

Чакалі прыезду сюды самадзейных артыстаў з Літвы і Малдовы. Але тыя літаральна ў апошні момант адмянілі яго.

ЦЫМБАЛЫ, ЖАЛЕЙКІ ДЫ ІНШЫЯ СЯБРЫ ДУШЫ НАРОДНАЙ

Даўно ўжо сціхлі спрэчкі наконт магчымасцей такіх музычных інструментаў, як цымбалы, гармонік. Ім падуладны не толькі немудрагелістыя на першы погляд народныя мелодыі, але і класіка. У пастаўскім касцеле пасля ўрачыстай імшы гучала старадаўняя беларуская і класічная музыка ў выкананні ансамбля «Ігуменскія крыніцы» (г. Чэрвень Мінскай вобласці). Жадаючых паслухаць было зашмат.

А пра народны рэпертуар і казаць няма чаго. Неўмiручыя беларускія «Перапёлачка», «Чорна галка», украінскі «Гапак», руская «Камарынская», яўрэйская «Хава нагіла» проста створаны для цымбалаў.

Так і бярэ за сэрца ўсім вядомы паланэз Агінскага «Развітанне з радзімай», калі гучыць у цымбальным варыянце. Зрэшты давядзецца ў якасці аргумента пераказваць усю вельмі насычаную фестывальную праграму, якая паслужыла доказамі любові, цікавасці, павагі сённяшняга люду да каштоўнасцей нацыянальнага мастацтва.

Калектывы цымбалістаў, гарманістаў і змешаныя; асобныя выканаўцы на гэтых інструментах зачаравалі аматараў і патрабавальных спецыялістаў. Пацешыла яшчэ ігра на дудзе, дудцы, жалейцы, акарынах, скрыпцы, бубне, шархунах. Фестываль пазнаеміў з рознымі музычнымі стылямі, выканальніцкімі школамі, рэгіянальнымі музычнымі традыцыямі. Было што аналізаваць творчай лабараторыі па тэме «Народная музычная культура на мяжы тысячагоддзяў».

Упершыню на Беларусі пастаўскі фестываль прадугледзеў выставу-прэзентацыю прыватных калекцый музычных інструментаў. З нашых землякоў у ёй бралі ўдзел віцяблянін Уладзімір Козак, паставчанін Анатоль Собаль.

Вельмі ўразіў і адзіны пакуль у рэспубліцы ансамбль беларускіх народных духавых інструментаў «Гуды» Беларускага дзяржаўнага універсітэта культуры. Ідэя стварэння гэтага ансамбля ўзнікла менавіта на пастаўскім фестывалі два гады назад. Пад кіраўніцтвам заслужанага работніка культуры Уладзіміра Грома вяртаюцца да жыцця, удасканальваюцца і «выступаюць» на канцэртах забытыя інструменты: дуда, парныя дудкі, саломкі, драўляная труба. «Гуды» ў маляўнічых касцюмах старадаўняга крою, іграючы на хаду, узначалілі тэатралізаванае шэсце удзельнікаў фестывалю з цэнтра Паставаў да парка над Мядзелкай.

Чатырнаццаты раз у Беларусі, шосты ў статусе міжнароднага і дзесяты раз у Паставах гэтае свята адбылося з 14 па 17 чэрвеня. У ім бралі ўдзел гурты і індывідуальныя выканаўцы.

Прэзідэнт фестывалю — Тадэвуш Стружэцкі, начальнік аддзела ўстаноў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры рэспублікі.

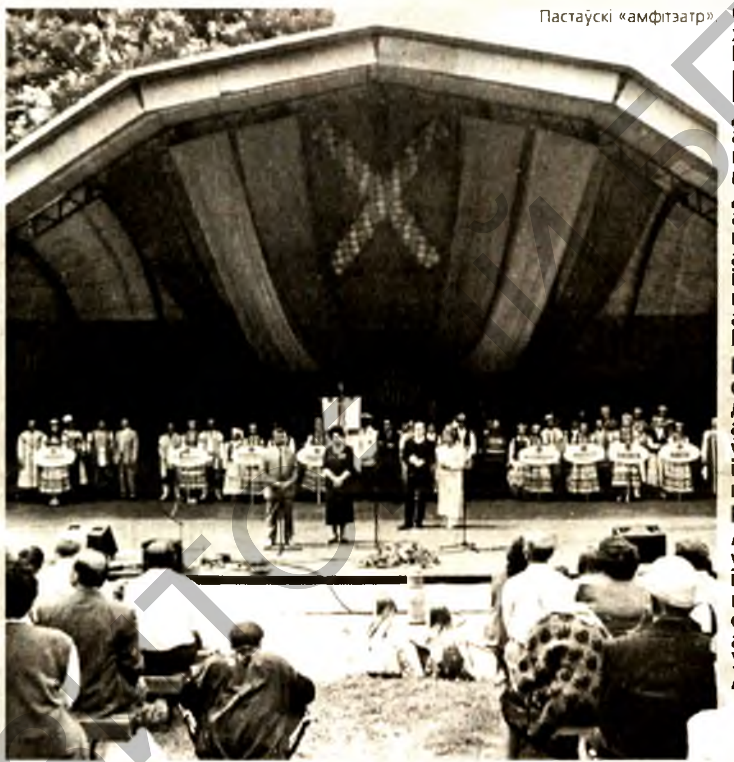

Пастаўскі «амфітэатр»

Старшыня журы — Міхаіл Казінец, рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, мастацкі кіраўнік Дзяржаўнага акадэмічнага народнага аркестра імя Жыновіча, народны артыст Беларусі.

Грандыёзная фестывальная дзея адбывалася ў Паставах і на канцэртных пляцоўках раёна.

Арганізатараў, удзельнікаў, гледачоў віталі старшыня аблвыканкама Уладзімір Андрэйчанка.

Браслаўскія майстрыхі.

Кіраўніцтва вобласці і Пастаўскага раёна сярод гледачоў

БЕЗ КІРМАША ФЕСТЫВАЛЬ НЯПОЎНЫ

На танцавальнай пляцоўцы ў гарадскім парку было цесна. Народныя майстры Паазер'я паказвалі, на што здатныя. Ад маленечких гліняных свістулек да плецёных мэблевых гарнітураў, вышываных дываноў — такі дыяпазон іх творчасці.

У цэнтры месціліся работы пастаяннай чытачкі «Народнага слова» Лiлii Зарэцкай, вышывальшчыцы з вёскі Навасёлкі Пастаўскага раёна. Папярэдне Дом рамёстваў ладзіў яе персанальную выставу. Усё там цешыла вока, але на абрус нагледзецца немагчыма было нікому. Два месяцы, па пятнаццаць гадзін у дзень вышывала яго майстрыха.

«Не прадаецца», — на прапановы іншаземных гасцей купіць гэты выраб адказвала Лілія Радзівонаўна.

ПАРТЫЗАНЫ ЎСПАМІНАЛІ МАЛАДОСЦЬ

Арганізатары сёлетняга фестывалю проста не маглі не згадаць пра 60-годдзе зараджэння партызанскага руху і патрыятычнага падполля на Беларусі. Гэтай даце прысвячалася асобнае тэатралізаванае прадстаўленне «Партызанскі гармонік». Былі ўскладзены кветкі на магілы вызваліцеляў райцэнтра, ушанавана іх памяць хвілінай маўчання, актывістам ветэранскага руху ўручаны сувеніры.

А потым з эстрады выступала моладзь і Пастаўскі хор ветэранаў вайны і працы. На шчыльна абкружаную гледачамі плошчу пад музыку і апладысменты спрытна прызямліліся з верталёта шасцера парашутыстаў.

...І, канешне, танцы. Зусім як у вершы камайскага паэта Аркадзя Нафрановіча:

**«Партызанскі гармонік
Запрашае на вальс».**

Адчувалася, што ў многіх тутэйшых ветэранаў артыстычная душа: строгія касцюмы, спрацаваныя рукі, на грудзях рады ўзнагарод і ўсё гэта давяршае какетлівы гальштук-бабачка. Ну як не спакусіць такога кавалера выйсці на круг!

Гармонікаў жа сюды сабралі процьму. Цэлых 22 з іх прывёз мінчанін Міхаіл Слізкі, калекцыянер і выканаўца. Ён гатовы быў бясконца расказваць пра гэты інструмент, дэманстраваць яго неверагодныя музычныя варыяцыі, іграючы свае любімыя мелодыі.

Пастаўскія ветэраны засталіся задаволеныя.

ПЕРАМАГЛА МУЗЫКА

Першае месца сярод калектываў на фестывалі «Звіняць цымбалы і гармонік» прысвоена народнаму ансамблю беларускай народнай музыкі **«Медуніца»** Дома культуры і тэхнікі маплёўскага рэспубліканскага унітарнага вытворчага прадпрыемства «Хімвалакно» (мастацкі кіраўнік Валянціна Жук) і расійскаму народнаму ансамблю народнай музыкі **«Іграй, ражок!»** обнінскага Дома культуры «Будаўнік» (мастацкі кіраўнік Леанід Рэзнікаў).

Лепшым выканаўцам на драўляных духавых інструментах прызнаны кіяўлянін **Мар'ян Сірацюк.**

Лепшай цымбалісткай фестывалю стала **Руслана Гусарэнка** з Магілева. У іх гонар іскрыліся піратэхнічныя «зоркі».

Прыз глядацкіх сімпатый атрымалі бравыя хлопцы з Падляшша — гурт **«Прымакі»** (мастацкі кіраўнік Юрка Астапчук).

Як глядзеліся сёлета віцябляне на фестывалі? Добра былі сустрэты выступленні ансамбля «Адзінокі гармонік» віцебскай культурна-рэабілітацыйнай установы «Сава» грамадскага аб'яднання «Беларускае таварыства людзей з абмежаванымі магчымасцямі па зроку», народнага фальклорнага ансамбля «Паазер'е» Пастаўскай дзіцячай музычнай школы, гарманістаў Сяргея Семянькова (в. Болюта Чашніцкі р-н) і Аляксандра Вішнякова (Мёры), цымбаліста Генадзя Бурэйкі (Навалукомль), віцяблянiна Эдуарда Мачкаляна (мастацкі свіст) і іншых. Літаральна за некалькі дзён да фестывалю званне народнага дабіўся варапаеўскі калектыў «Заранка».

Ніхто з удзельнікаў музычнага свята не застаўся абдзеленым увагай і прыхільнасцю гледачоў і журы. Памятныя дыпломы, прызы (у тым ліку інструменты, выробленыя знанымі майстрамі-музыкамі, — дуда, акарыны, цымбалы, шумавыя), кветкі, канешне ж, шчырыя воплескі былі адрасаваны ўсім, хто верна служыць народнаму мастацтву. Конкурс выканаўцаў-музыкаў нават сваёй назвай — «Хто каго?..» падбухторваў іх пастарацца. Музыка паланіла гледача — вось аднадушны адказ на гэтае пытанне. Ён азначае, што і налета ў гасцінных Паставах будуць весяліць народ цымбалы і гармонік.